

EYGA MÁLIÐ

THEODOR ELI DAM OLSEN

Prestur

Eygað, sum sær, og hjartað, sum slær – Retorikkur og seingjarpláss...

Retorikkur hevur ikki altíð so gott orð á sær.

“Hatta er reinur retorikkur”, verður ofta sagt. Og tað er sjáldan meint jaliga.

Tað veldst tó um eygað, sum sær.

Longu frá gamlari tíð verað retorikkurin mettur sum eitt gagnligt kynstur.

Ja, mett varð, at ringur retorikkur, fanst ikki og var beinleiðis ein andsøgn, tí retorikkur skuldi umboða tað góða, vakra og sanna.

Hetta staðfesti tann grikski heimspekingurin Aristoteles longu í 3. öld fyri Kristi føðing.

Og tað er ikki av ongum, at Jóhannes evangelist-ur byrjaði sítt evangelium “Í fyrstuni var orðið”, tí orð eru týðningarmikil og skapandi.

Bæði teir gomlu grikkarnir og rómverjarnir vistu, at skuldi ein røða vera góð, so skuldi bæði logos, ethos og pathos vera í lagi. Tað merkir skil og sannføring, trúvirði og kenslur.

Hetta fyrsta gekk sum oftast. Tað næsta var ikki altíð so lætt, meðan tað triðja mangan var tað torførasta at fáa at sita. Tað eru kenslur sum oftast.

Í vikuni helt Obama røðu. Hetta var seinnu ferð, hann bleiv tikin í eið sum forseti í USA, og retorikkurin var sterkur.

Eitt var at svarta einkjan eftir ein manna-rættindastríðsmann talaði uttan fyri Hvítu húsin. Maður hennara varð myrður í suðurstatunum í sekstiárunum, og heili 30 ár vóru gingin, til hvíti drápsmaðurin varð dømdur.

Tá er kenslustrongurin spentur, so bogin er um at bresta á hesum søguliga staði í høvudsstaði stórveldisins. Tá er myndaligi retorikkurin saman við patriotisku tónunum í há sæti. Kanska ov nógv, halda summi.

Eftir tað kemur Obama sjálvur og argumenterar fyri, at orðini í amerikonsku grundlógini um, at øll eru vit eins, tá vit koma í hesa verð, skulu fremjast í verki.

At øll skulu hava sama rætt at nema sær útbúgving og samfelagsins ágóðar, hvørt tað hevur verið flóð ella fjøra á kistubotninum hjá tínum foreldrum.

Vit eiga øll somu rættindi – ikki bert mótvegis Guði, men eisini mótvegis menniskjum, segði forsetin.

Hetta var góður retorikkur, har bæði vit, skil, trúvirði og tað kensluborna gingu uppí eina hægri eind. Tí sjálvandi ber ikki til at argumentera, um skil ikki er í.

Samtíðis verður skotið upp her heima, at vit skulu gjalda fyri seingjarpláss á okkara sjúkrahúsum, og helst munnu bæði tann skynsama, trúverduga og kensluliga ketan leypa av hjá teimum flestu. Tað er ikki góður retorikkur.

Kanska hómast eitt samfelag við brúkaragjørdum í havsbrúnni!

Men ber tað til at “selja” hendan boðskapin? Og er tað ein góður boðskapur? Tað er í øllum førum ikki bara retorikkur...

Tað er upp til okkara vit og skil – og kenslur – um vit góðtaka hetta.

Tað veldst um eygað, sum sær – og hjartað, sum slær!

KJAK

Viðmerkingar og lesarabrøv til Sosialin skulu sendast til teldupostadressuna: post@sosialurin.fo

Barsilsgjaldið skal nýtast til betri barsilsskipan!

Landsstýrismaðurin hevur einki val. Hann má koma við einum uppskoti til betri barsilsskipan, sum líkist tí frá Tjóðveldi, ið samgongan júst feldi. Seinastu árinu eru á leið 70 mio ov nógv kravt inn til barsilsskipan, men brúkt til heilt onnur endamál

BJØRT SAMUELSEN

tingkvinna

Fyri 2012 verður aftur stórt yvirkot í Barsilsskipanini. Gott figgjarligt grundarlag var tí undir uppskotinum, at gera skipanina munandi meira fleksibla, og leingja farloyvið 8 vikur, sum Tjóðveldi skeyt upp. Uppskotið varð felt í vikuni, men landsstýrismaðurin noyðist at koma við einum líknandi lógaruppskoti, skjótt. Tað kann ikki forsvarast, at munandi meira verður tikið frá fólki enn tað, skipanin kostar.

Johan Dahl, landsstýrismaður, hevur júst váttað, í svari uppá fyrispurning, at

nærum 19 mio ov nógv vórðu kravdar frá skattgjaldarunum til barsilsskipanina í 2012. Endaliga talið verður helst nakað lægri, men tó. Síðani 2006, tá gjaldið varð sett til 0,62%, sum allir arbeiðstakarar og arbeiðsgevarar gjalda, eru einar 70 mio, ella í miðal einar 10 mio kr um árið, ov nógv kravt inn! Í 2013 væntast eitt yvirkot uppá omanfyri 13 mio kr.

Fleksibul barsilskvota

Høvudsbroyingarnar í uppskotinum vóru at leingja barsilsskipanina við 8 vik-

um - upp í 42 vikur, og at gera skipanina munandi meira fleksibla, so familjurnar yvir eitt tvey ára tíðarskeið hava møguleika at leggja barsilskvotuna til rættis eftir teirra tørvi og gerandisdegi. Í samráði við arbeiðsgevaran. Og eyka kvotu til tvíburaforeldur. Tær 8 eyka vikurnar, skuldu býtast javnt ímillum pápa og mammu, tó við møguleika at býta sínammillum.

Í uppskotinum vísa vit eisini á, hvussu neyðugt tað er, at politiska skipanin beinanvegin fer undir at tryggja, at barnsburðargjaldið verður eftirlønargevandi. Kvinnur eru og vera framhaldandi eftirbátar, tá ræður um eftirløn, júst tí at tær taka sær ábyrgdina av at vera nógv heima við børnunum. Hetta má politiska skipanin, í samráði við partarnar á arbeiðsmarknaðinum, fáa loyst sum skjótast.

Sjálvandi mugu pengarnir – allir – sum kravdir verða

inn til eina barsilsskipan, nýtast til at gera skipanina smidligari og betri fyri børn og foreldur. Í 2008, undir che, varð yvirkotið, sum tá var, beinanvegin nýtt til at bøta og leingja barsilsfarloyvið.

Ein orsök til yvirkot í skipanini er tíverri eisini, at færri børn verða fødd. Seinastu 20 árinu er barnatalið minkað við einum triðingi, so einans eini 600 børn um árið, nú verða fødd.

Uppskotið hjá Tjóðveldi varð felt. Men, ikki úrslitaleyst. Tí landsstýrismaðurin tykist hava tikið barnið at barmi. Nú lovar hann at koma við einum hollum uppskoti á ólavsøku. Nakrar broytingar kundu verið gjørdar her og nú, til gangs pinkubørn og foreldur. Tey mugu biða. Til landsstýrismaðurin vónandi veruliga kemur á soppin á ólavsøku. Tá skal væl verða tikið ímóti tí!

Fyrispurningur til Landsverk og Landsstýrismannin í Innlendismálum

VÓNBJARTUR SØRENSEN

Í lýtuni brúkar landið nógvar pengar upp á at gera ábøtur á Hvalbiartunnilin, men hvat er ætlanin við hesum?

Hóast tað verður brúkt millión oman á millión í henda ótíðarhóskandi tunnil, so er niðurstøðan tann sama, stórir bilar sleppa ikki lættari ígjøgnum tunnilin.

Tað einasta rætta at gera við farleiðina millum Hvalba og Trongisvág er at gera ein nýggjan tunnil, men eg eri bangin fyri, at tað sum Landsverk og Landsstýrið

ger í lýtuni bert verður gjørt fyri at skjóta ein nýggjan tunnil longur fram í tíðina.

Sjálvur koyri eg stóran bil, og havi eg stórar trupulleikar av tunlinum, tí bilurin ofta tekur í loftið, tá eg koyri ígjøgnum. Hvør skal taka ábyrgd av hesum skaðum, sum eg fái á bilin?

Tí vil eg hava, at landsstýrismaðurin í innlendismálum sigur okkum, hvør er ætlanin við hesum ørskapinum í Hvalbiartunlinum?

